

Nýggju pensíons- og forsorgarlógirnar:

Tillaga lógirnar til samfelagið

– Talan er ikki um at skipa nýggjan sosialreform, men bert at dagføra og tillaga lógirnar, so tær hóska til umsitingarligu orkuna sum er, sigur Andreas Petersen

A almennum fundi í Norðurlandahúsinum, sum MBF skipaði fyri, segði Kristian Magnussen, tingmaður, at tað er alt ov litil tíð avsett at smíða føroysku sosiallóg-gávuna. Fyrsti partur sum eru pensiónirnar verða settast í verk í ár. Síðani verða forsorgarlógir og barnafor-sorgarlógir gjørdar, og tær skulu leggjast saman. Væntandi verður forsorgar- og barnafor-sorgarlógir sett í gildi 1997.

Kristian Magnussen fyltist á, at tað tók døgum 15 ár at gera nýggjar sosiallógir og sjei ár at gera nýggjar pensíonslógir, meðan tær í Føroyum kunnu gerast eftir tveimum árum.

Til hetta sigur Andreas Petersen, landsstýrismaður í sosialmálum:

Løttari at umsita

– Viðvíkjandi lógarsmíðinum í Danmark, so var

arbeitt við bistandslógini í 10 ár, men tá hon varð tikin í nýtslu var hon avoldað, av tí at danska samfelagið broyttist so nógv tey árin. Harnæst arbeiddu teir við pensíonslógnum í sjei ár, tað er rætt.

– Tað, sum vit nú gera í Føroyum, er, at vit dagføra pensíonslógirnar og sosiallógirnar, so tær verða tillagaðar føroysk viðurskipti, og til verandi umstøður.

– Tá tað tók døgum sjei ár, hvi er tað so nógv mikið í Føroyum at nýta eitt ár til hetta arbeiðið?

– Vit hava ikki møguleikar at fáa fleiri fólk til hetta arbeiði, harnæst er tað eitt krav sambært granskoðarafrágreiðingini, sum í grundgevingingini sigur, at núverandi pensíonsskipan er óumsitig, tí lógirnar ikki er dagførd eftir at vit hava fingið nýggja skatta- og EDV-skipan.

Ti verður pensíonslógir broytt soleiðis, at tað ber til at umsita hana eftir nógaldandi reglum.

– Fáa vit hetta gjørt, verður eisini stóri orka til sosiala arbeiði annars á Almannastovuni, sigur Andreas Petersen.

Meta um nóg nógv fæst fyrri peningin

– Er nóg nevt eftirlit við, at peningurin til sosialmál, sum er 35 pst. á figgjarlógini, verður brúktur á gagnligasta hátt?

– Vit hava almennir roknskapir, sum verða lagdir fram hvørt ár, at halda okkum til. Vit vita, hvat peningurin verður nýttur til. Flestu pengar fara til stovnar og pensíonir, og tað verður allatíðna gjørt metingar, um peningurin er rætt latin út, sigur landsstýrismaðurin, sum eisini viðmerkir, at flestu unnhæddirnar fara til

lógarbúndin mál, t.v.s. at um fólk uppfylla krøvini, so hava tey rætt til hjálp.

– Verður hugt eftir upphæddum til ávis endamáli, so er tað oftast hugt eftir at gera raksturin biligari, so peningurin røkkur til fleiri, sigur Andreas Petersen.

– Er tað forsvarligt bert at nýta eitt ár til nýggju pensíonslógirnar?

– Tað er nóg mikið til at vit fáa rætta nakrir tvørleikar í lógini, so hon verður betur at umsita, men tað er ikki ein umlegging til nýggjar lógir.

– Tvær ferðir hava verið nevndir verið settar at arbeiða við nýggjum sosiallógum í Føroyum, og báðu ferðirnar eru nevndirnar givnar á hondum. Seinnu ferðina var tá nógv um rødda granskoðarafrágreiðingini fyrri Almannastovuna kom. Tað var júst tá samfrelagskreppan byrjaði,

og tá krøv komu frá døgum um at vit skuldu endurnýggja lógávuna, sigur Andreas Petersen.

Neyðugt at finna nýggjar vinnuvegir

Landsstýrismaðurin áseinnar, at arbeiðsloysið í Føroyum er høvuðstrupulleikin í samfelagnum, og at tað einamest stendst av, at vinnan er so eintátt.

– Vit noyðast at finna nýggjar vinnuvegir, tí fiskivinnan fer ikki at geva nógv arbeiðsplass aftrat, tí eisini har verður roynt at rationalisera. T.v.s. at vit mugu hava aðrar vinnur at líta á.

– Fer landsstýrið nakad viðmál?

– Vit hava innført stuðulsskipanir, men ein ávis planlegging skal skipast, eins og okkum tørvar vitan og vágafusan kapital. Neyðugt er við langtíðarplanlegging, og tí verður tað ikki eftir fáum døgum, at nøkur alternativ vna verður stovnað.

– Vit hava lyndi til at halda, at um vit stovna nýggj virki, so skulu øll gerast rík eftir einum ári. Her er neyðugt við hugburðsbroytingum, sum kann vera m.a. at nýta tíð og orku til at útbúgva fólk innan aðrar vinnuvegir, og at geva virkum møguleika at konsolidera seg, so tey hava nakad at standa ímóti við, sigur landsstýrismaðurin.

– Er føroyska sosiallóg-gávan so góð, at vit kunnu kenna okkum trygg?

– Enn er sosiala skipanin trygg, men hon er eisini bundin av, hvussu figgjargjaldurskiptini eru í landinum.

– Eg víðangi, at pensíonupphæddirnar í vissum førum ikki eru nóg høg, men áðrum økjum eru vit á hædd við hini Norðurlöndini. Á eldraskinum eru vit aftanfyrri, men tað arbeiða vit við at loysa á egnan hátt.

– Eg vildi ynskt, at føroysku fakkfelagunum í teimum góðu tíðunum høvdu kent somu ábyrgd fyrri sínum limum, og høvdu skipað fyrri ískoytispensíonum, eins og tey dónsku fakkfelagunum her á landi hava gjørt. Bert Havn-

ar Arbeidsmannafelag hevur verið so mikið at sær komið. Har fáa fráfarir arbeiðsmenn nú eitt ískoyti til vanligu pensíonina, sigur Andreas Petersen, sum saktans kann argast yvir, allan peningin sum fakkfelagunum fingur inn í teimum góðu árunum, og sum einki gjørdur fyrri at tryggja sínar limir.

– Slíkt ískoyti hevði komið væl við í dag, umframt at tað hevði samlað kapital í landinum, sigur Andreas Petersen.

– Hvussu verður at liva í Føroyum um 10 ár?

– Tað velst um so nógv, eitt nú búskaparstöðuna o.a. Um vit finna olju, so verða slíkir trupulleikar burtur, men finna vit ikki olju, so mugu aðrir vinnuvegir skapast. Hóast nógv halda, at útlitini eru heldur svartskygd fyrri komandi pensíonistar, so er tó ein gløtti, halda framtíðargranskarar.

Framtíðarútlit

– Tað eru teir sum halda, at um hugburðurin broyttist, so kann arbeiðsorkan hjá fólk verða í hæddini um 40 - 50 ára aldur, og at tey verða tryggjað við partpensíonum soleiðis, at fólk kunnu fara til annað minni krevjandi arbeiði, eins og tey tá sleppa at arbeiða so leingi sum áhugi og orka er til tess.

– Annað fyrirbrigdi er, at maskinur yvirtaka tað tunga arbeiði, t.v.s. at fólk fara ikki at slítast so tíðliga sum áður, sigur Andreas Petersen, sum samstundis sam-anber við viðurskiptini hjá sjófólki okkara.

– Fyri bert fáum árum síðan, vóru 5000 fiskimenn í Føroyum. Í dag eru teir bert 2000, men teir fiska somu nøgd sum áður. Hinir eru farnir í land og hava fingið arbeiði aðrastaðni.

– Í framtíðini fara færri at hava tungt arbeiði, meðan fleiri fara at gera lættari arbeiði innan planlegging, umsiting, marknaðarföring og sølu. Hetta eru framtíðarútlitini sum hini londini gera, og tað mugu vit eisini laga okkara viðurskipti til.

Daggy

Nú várar og so siga vit...

KAKKILARAKÓ!

Fá ítriv munnu vera so spennandi og hugalig, sum at fáast við kariatúr – siggja liv verða til.

KLEKIMASKINUR

eru týðandi partur av hesum ítrivi. Hjá okkum fáa tit tær heimskenndu **BRINSEA** klekimaskinurnar, ið kunnu nýtast til **ALLAN FLOGFENAÐ**.

Á goymslu til 20-42 egg. Størri útvegast skjótt. **2 ára garanti** og sjálvsagt nýtsluvegleiðing og góð ráð.

Hava sjálvsagt alla aðra klekiútergerð, fódur-útergerð / iløt / automatir, »startfóður«, veksi-fóður og fódur annars til allan fenað.

FÓÐUR

Kollafjørður
Bryggjan
Tlf. 21.478

Hoyvík
Vegurin Langi
Tlf. 21.300

Búmerki til Náttúrugripasavnið

Náttúrugripasavnið býður til kapping um stovnsbúmerki.

Náttúrugripasavnið savnar, varðveitir og sýnir fram gripir, ið lýsa náttúru okkara. Tað viðger og handfer eisini náttúruvandaligt tilfar. Á savninum eru djóradeild, plantudeild og jarðfrøðideild.

Búmerkið skal lýsa tað, ið stovnurin fevnir um. Tann, ið ger uppskotið, ræður sjálvur fyrri u búmerkið er einfalt, ella um flerli evni verð sett saman á tí. Búmerkið skal vera svart/hvítt, men tað skal bera til at nýta tað í litum.

1. virðisløn: kr. 5.000
2. virðisløn: kr. 2.000
3. virðisløn: kr. 1.000

Tey búmerki, ið fáa virðisløn, verða ogn Náttúrugripasavnisins. Uppskot til búmerki kulu sendast til:

Føroya Náttúrugripasavn
V. U. Hammershaimbssøtu 13
FR-100 Tórshavn
Tlf. 12306

og tey skulu vera á savninum í seinsta lagi 1. mars.